

Universitetet i Stavanger
Styret

SAK 30/07 ETABLERING AV PH.D.-PROGRAM I LESEVITENSKAP

Saken gjelder:

Etablering av ph.d.-program i lesevitenskap.

Hovedproblemstilling:

Det humanistiske fakultet sendte i juli 2006 søknad om etablering av ph.d.-program i lesevitenskap til universitetsdirektøren. Søknaden er vurdert av en ekstern sakkyndig komité, som konkluderte med at NOKUT sine kriterier for akkreditering av doktorgradsstudier er tilfredsstillende oppfylt. Rapporten fra komiteen er i all hovedsak positiv. De mener blant annet at planen skisserer et avansert program som vil bli et viktig bidrag til doktorgradsstudier i Norge, ettersom det ikke finnes noe tilsvarende i Norden. De har imidlertid kommet med råd for forbedring på enkelte områder.

Det humanistiske fakultet har tatt rådene til etterretning og bearbeidet den endelige versjonen av selvevalueringsdokumentet, datert 16.03.07.

Den eksterne komiteens vurdering er positiv både når det gjelder faglig innhold og kompetanse til å tilby studiet. Rapporten påpeker likevel at personalet bør utvides med en professor, noe som allerede er tatt hensyn til ved tilsettingen av professor Stephen John Walton.

Både opplæringsdel og programmet for øvrig forholder seg til gjeldende forskrift og retningslinjer for doktorgradsutdanningen ved UiS, og er i tråd med universitetets strategiplan 2005-2008.

Ph.d.-programmet i lesevitenskap legges fram for styret til etablering.

Forslag til vedtak:

1. Styret etablerer ph.d.-programmet i lesevitenskap.
2. Kostnader knyttet til etableringen dekkes innenfor fakultetets eksisterende rammer
3. En opptrapping av programmet vil forutsette ekstern finansiering, eventuelt omprioriteringer ved fakultetet

Stavanger, 12. april 2007

Per Ramvi
universitetsdirektør

Vedlegg

Sak 30/07 ETABLERING AV PH.D.-PROGRAM I LESEVITENSKAP

1. Bakgrunn

Det humanistiske fakultet ønsker å etablere ph.d.-program i lesevitenskap, i tråd med Universitetet i Stavanger sin strategiplan 2005-2008. Masterstudiene i lesevitenskap og Literacy Studies har allerede etablert faget som et sentralt utdanningsfelt ved fakultetet, og forskningsfeltet er i vekst.

Det foreligger en vurdering av programmet foretatt av en ekstern ekspertkomité. Den eksterne komitéens innstilling er å regne som rådgivende i forhold til etableringsprosedyren, jfr. punkt II i vedlagte *Retningslinjer og saksgang for doktorgradssøknader og behandling av disse*. Retningslinjene forutsetter at i tilfeller der det benyttes ekstern ekspertkomité skal det foreligge positiv innstilling fra denne før programmet underlegges videre behandling i UiS' organer. Dette kriteriet er oppfylt. Fakultetet har foretatt noen justeringer for å etterkomme komitéens anbefalinger.

Komitéen har gått gjennom programmet med bakgrunn i NOKUT-forskriften, og har konkludert med at den finner at kriteriene er tilfredsstillende oppfylt. Direktøren deler denne vurderingen. Komitéens vurdering av søknaden er i all hovedsak positiv. De mener blant annet at planen skisserer et avansert program som vil bli et viktig bidrag til doktorgradsstudier i Norge, ettersom det ikke finnes noe tilsvarende i Norden. De har imidlertid kommet med råd for forbedring på enkelte områder:

1. Komitéen ønsker en enda klarere profilering av studiet som fremhever det unike ved programmet ved UiS, herunder en ytterligere presisering av forholdet mellom de i utgangspunktet noe ulike fagområdene *lesevitenskap* og *literacy studies*
2. Komitéen ønsker at det utdypes hvordan kunnskap og ferdigheter tilegnet i studiet er overførbare til områder utenfor academia
3. Komitéen understreker at nettverksbygging er en kritisk suksessfaktor, og råder fakultetet til å kartlegge mulige samarbeidspartnere i Norden og Europa, bl.a. University of Lancaster
4. Komitéen ber om en avklaring på forholdet mellom programmet og Lesesenteret, særlig i anvendelsen av ulik metodisk tilnærming og teori

Det humanistiske fakultet har i endelig versjon av selvevalueringsdokumentet, datert 16. mars 2007, adressert disse tilbakemeldingene.

2. Behov for studiet

Den eksterne ekspertkomitéen har vurdert grunnlaget for programmet, og de konkluderer i sin rapport (7. desember 2006) med at det foreslåtte ph.d-programmet i lesevitenskap kan bli et viktig bidrag på den nordiske arenaen for doktorgradsutdanning. Komiteen påpeker at etableringen av ph.d.-programmet kan være med på å gjøre forskningsmiljøet ved UiS til en viktig bidragsyter til forskningsfeltet lesevitenskap/literacy også ut over det nordisk miljøet.

Da departementet i 2001 vedtok å opprette mastergraden i lesevitenskap, ble det uttalt at det var stort behov for denne typen utdanning. I dag er det utviklet et nasjonalt nettverk innefor området, med liknende utdanninger både i Tromsø, Volda, Oslo, Vestfold, Agder og Bergen.

Selvevalueringsdokumentet påpeker at etterspørselen etter kandidater innen området er stor. Regelmessige henvendelser både fra skolevesen og næringsliv vitner om dette. I dokumentet påpekes det også muligheter for ekstern finansiering av forskningsprosjekt.

3. Om ph.d-programmet

Ph.d.-studiet i lesevitenskap vil være strukturert rundt fire kjerneområder: *lesing og skriving i samfunn og historie, lesing og tolking, lese- og skriveutvikling samt skriftsystem*. Dette er områder som reflekterer faktiske kunnskapsbehov i samfunnet, både på utdannings-, arbeidslivs- og fritidsarenaen. Disse kjerneområdene har alle basis i vår forståelse og definisjon av fagfeltet lesevitenskap/literacy studies, samtidig som denne inndelingen gjenspeiler åpenbare metodologiske forskjeller. Forskning innenfor disse fire perspektivene vil kunne bidra med ny og viktig viten innenfor en sentral og aktuell del av moderne humanvitenskap.

Mål

Programmet skal kvalifisere for forskning eller forskningsrettet virksomhet på høyt faglig-vitenskapelig nivå, men også for annet arbeid i samfunnet der det blir stilt store krav til vitenskapelige arbeidsmåter og vitenskapelig innsikt. I tillegg får kandidaten videregående opplæring i teori og metode, samt erfaring med formidling av vitenskapelig arbeid.

Målet for ph.d.-programmet er at studenten skal gjennomføre et selvstendig forskningsarbeid på et spesialfelt og fullføre en vitenskapelig avhandling på høyt faglig nivå.

Målgruppe

Hovedgrunnlag for rekruttering til det nye programmet vil være mastergradene i lesevitenskap, literacy studies og historiedidaktikk, med mulighet for rekruttering fra andre miljø (musikk, media, språk, litteratur osv.). Den eksterne rapporten slår fast at programmet også vil kunne rekruttere kandidater fra hele det nordiske miljøet omkring forskning på lesevitenskap/literacy.

Opptak

Opptak til forskerutdanningen gjøres fortløpende i fakultetets doktorgradsutvalg. Fakultetet antar at fagmiljøet som er knyttet til doktorgradsprogrammet i lesevitenskap/Literacy Studies kan veilede rundt 20 doktorgradskandidater samtidig. I første fase er det planlagt å ta opp seks-åtte kandidater. Syv stipendiatstillinger er allerede finansiert og fem kandidater er tilsatt. Disse skal søke opptak på programmet når dette etableres.

Organisering av studiet

Studiet går over tre år og gir 180 studiepoeng. For å støtte opp under arbeidet med avhandlingen og sikre bredde i den vitenskapelige skoleringen er det i programmet inkludert en opplæringsdel på minimum 30 studiepoeng. De 30 studiepoengene fordeles på ti studiepoeng vitenskapsteori, ti studiepoeng metode og ti studiepoeng tematiske kurs (fem + fem sp). Fakultetet tilbyr et metodekurs som er spesifikt for lesevitenskap. I tillegg tilbys en rekke tematiske kurs innen hvert temaområde.

Doktorgraden tildeles på grunnlag av: a) Godkjent vitenskapelig avhandling og et tilfredstillende forsvar i en offentlig disputas b) Godkjent gjennomføring av opplæringsprogrammet, eventuelt annen godkjent faglig skolering eller kompetanse, samt c) Godkjent prøveforelesning.

Opplæringsdelen består av emner hvis arbeidsformer og kurskrav utarbeides av fagansvarlige og godkjennes av fakultetet (se vedlegg D i søknaden). Vurderingen i disse emnene skjer i hovedsak i form av godkjenning av papers.

For å framstille seg for doktorgradsprøven, skal studenten i tillegg ha tilegnet seg erfaring med faglig formidling til et allment publikum.

4. Kompetanse for å tilby studiet

Det vitenskapelige personalet på Det humanistiske fakultet som er knyttet til denne doktorgradsutdanningen består av 25 personer med førstekompetanse (åtte professorer, tre professorstipendiater, tolv førsteamanuenser og to professor II). I tillegg er fire fast ansatte innen fagområdet i ferd med å fullføre sin doktorgrad. Kjernegruppen som har ansvaret for ph.d.-programmet, består av vitenskapelig personale med kompetanse på førstenivå, derav 50% med professorkompetanse, i samsvar med NOKUT-kriteriene. Gruppens medlemmer har kompetanse innenfor det som internasjonalt og i denne søknaden regnes som kjerneområder innenfor lesevitenskap/Literacy Studies.

I rapporten fra den eksterne komiteen heter det at kompetansen til det vitenskapelige personalet dekker de fleste kjerneområdene, men det påpekes at personalet bør utvides med en professor innen området "mainstream humanistic textually-orientated, anthropologically-minded literacy". Fakultetet har allerede respondert på dette ved tilsetting av professor Stephen John Walton (se vedlagt CV).

5. Finansiering

I den opprinnelige finansieringsplanen som ble oversendt direktøren den 6. juli 2006, påpeker dekan behovet for styrking/utvidelse av miljøet. I en oppdatert finansieringsplan fra fakultetet den 30. mars 2007 redegjør dekan for den utviklingen som har skjedd i mellomtiden. Syv stipendiatstillinger er opprettet, hvorav fire er statsfinansierte, en er finansiert av NFR og to av Universitetsfondet. Stephen John Walton er tilsatt i professorat i lesevitenskap og i tillegg er en professor II-stilling under tilsetting. I 2008 planlegges en førstestilling tilført programmet. Disse tiltakene er finansiert over fakultetets ordinære budsjett.

Fakultetet har skissert en opptappingsplan, som delvis er finansiert innenfor egne rammer. Den fremtidige utviklingen av programmet avhenger derimot av ekstern finansiering. Dette gjelder blant annet behovet for utvidelse av veiledningskapasiteten, noe som krever ytterligere et professorat fra 2009.

6. Forskning og utvikling

Programmet er en naturlig del av FoU-arbeidet ved fakultetet. En grundig dokumentasjon over forskning og publisering finnes under punkt to i selvevalueringsdokumentet, samt i vedlagte CV-er og publikasjonslister.

7. Internasjonalisering

Lesevitenskapsmiljøet ved Universitetet i Stavanger er utpreget internasjonalt. Mastergraden i lesevitenskap har en egen engelskspråklig versjon, Master of Literacy Studies, som er et internasjonalt studium med internasjonalt opptak. Masterstudiene har således rekrutteringsbase både i tradisjonelle humanistiske fag og profesjonsutdanning, nasjonalt og internasjonalt, noe som kan være med på å internasjonalisere miljøet rundt ph.d.-programmet. I tillegg påpeker den eksterne rapporten at programmet i seg selv er av en slik art at det kan, dersom en spesifiserer potensialet, være av interesse for kandidater fra miljøer utover det nordiske.

Faggruppene knyttet til lesevitenskap/Literacy Studies inngår i en rekke samarbeid og nettverk både nasjonalt og internasjonalt. I tillegg har Universitetet i Stavanger forskriftsfestet et utenlandsopphold på minimum tre måneder, og garanterer finansiell støtte til oppholdet. Det oppfordres dessuten sterkt til deltakelse på internasjonale konferanser og publisering i internasjonale tidsskrifter.

8. Kvalitetssikring

Kvalitetssikringen av doktorgradsutdanningen følges opp i henhold til UiS' gjeldende kvalitetssikringssystem. Spørsmål knyttet til doktorgradsutdanningene ved UiS behandles i fakultære doktorgradsutvalg og i det sentrale forskerutdanningsutvalget.

Etableringen av programmet er faglig kvalitetssikret gjennom vurdering av ekstern ekspertkomité og ved gjennomgang av doktorgradssøknaden i lys av NOKUTs *forskrift om standarder og kriterier for akkreditering av studier og kriterier for akkreditering av institusjoner i norsk høyere utdanning* fastsatt 25.01.2006. Både den eksterne komiteen og direktøren har vurdert søknaden i forhold til forskriftens § 2-3 *Standarder og kriterier for akkreditering av doktorgradsstudier og institusjonsbasert stipendprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid*, og paragrafens underpunkter (1-6). Søknaden har vært behandlet i Det sentrale forskerutdanningsutvalget og Utdanningsutvalget før den fremmes for Styret.

Kvalitetssikringen av studiet med hensyn til revisjoner av studiet, følges opp i henhold til UiS' gjeldende kvalitetssikringssystem og Retningslinjer for utredning, godkjenning, etablering, nedlegging og revisjon av studier ved Universitetet i Stavanger.

9. Behandling i Sentralt forskerutdanningsutvalg

Det sentrale forskerutdanningsutvalget (SFUU) behandlet saken i møte 30. mars 2007. Følgende vedtak ble fattet:

”Det sentrale forskerutdanningsutvalget anbefaler utdanningsutvalget å fastsette og styret å etablere ph.d-programmet innen *Lesevitenskap*.”

10. Behandling i Utdanningsutvalget

Utdanningsutvalget behandlet saken i møte 12. april 2007. Følgende vedtak ble fattet:

”Utdanningsutvalget fastsetter studieplan for ph.d.-program i *Lesevitenskap*.”

11. Vurdering

Direktøren viser til studieplan for ph.d.-programmet i lesevitenskap og all vedlagt dokumentasjon. Det vises videre til behandling i SFUU og utdanningsutvalget.

Direktøren merker seg at fakultetet i endelig versjon av selvevalueringsdokumentet har arbeidet for å etterkomme den eksterne ekspertkomitéens ønsker. Direktøren tilrår imidlertid at det arbeides videre med komitéens anbefalinger, også ved gjennomgang og revisjon av programmet i årene som kommer. Dette gjelder særlig programmets posisjonering i miljøet, med tanke på nettverksbygging både nasjonalt og internasjonalt. Det samme gjelder konkretisering av målformuleringene for programmet.

Direktøren deler komitéens vurdering om at programmet oppfyller NOKUT-forskriftens krav til ph.d.-programmer, både når det gjelder faglig innhold og kompetanse til å tilby studiet.

Direktøren deler videre komitéens oppfatning av at opplæringsdelen kvalitativt god, og at den oppfyller ph.d.-forskriftens krav. Emnetilbudet gjenspeiler de fire temaområdene på en god måte, og emnetilbudet er både bredt og stort.

Opprettelsen av programmet skjer, ifølge oppdatert finansieringsplan, innenfor fakultetets nåværende økonomiske rammer. En opptrapping av programmet vil kreve ekstern finansiering, eventuelt interne omprioriteringer ved fakultetet.

På bakgrunn av ekspertkomitéens innstilling, fakultetets bearbeiding av komitéens forslag til forbedring og behandlingen i SFUU og utdanningsutvalget, tilrår styret å etablere ph.d.-programmet i lesevitenskap.

Forslag til vedtak

4. Styret etablerer ph.d.-programmet i lesevitenskap.
5. Kostnader knyttet til etableringen dekkes innenfor fakultetets eksisterende rammer
6. En opptrapping av programmet vil forutsette ekstern finansiering, eventuelt omprioriteringer ved fakultetet

Stavanger, 12.04.07

Per Ramvi
universitetsdirektør

Kristofer Henrichsen
utdanningsdirektør

Trykte vedlegg:

- 1) Oversendelsesbrev fra dekan Tor Hauken ved Det humanistiske fakultet 16.03.2007
- 2) Notat fra ph.d.-komiteen v/leder Åsmund Hennig, til dekan Tor Hauken ved Det humanistiske fakultet 16.03.2007
- 3) Ekspertkomitéens rapport 07.12.2006
- 4) Selvevalueringsdokument fra miljøet 16.03.2007 – justert etter den eksterne komiteens rapport (for vedlegg se utrykte vedlegg 1a-g, sendt via e-post)
- 5) Søknad om etablering av ph.d.-programmet, oversendt direktør 06.07.2006, samt fakultetets finansieringsplan
- 6) Oppdatert finansieringsplan for ph.d.-program i lesevitenskap, 30.03.2007
- 7) Møtebok fra møte i Utdanningsutvalget 12.04.07 (legges frem i møtet)

Utrykte vedlegg:

- 1a) CV'er for vitenskapelig ansatte innen fagfeltet
- 1b) Liste over vitenskapelig arbeid
- 1c) Studieplan for mastergradsutdanning, norsk og engelsk versjon
- 1d) Emnebeskrivelser for kursdelen i doktorgradsprogrammet
- 1e) Forskrift for graden philosophiae doctor ved Universitetet i Stavanger
- 1f) Regulations for the degree Philosophiae Doctor at the University of Stavanger
- 1g) Ph.D.-Course in Philosophy of Science with Ethics
- 2) Selvevalueringsdokument, oversendt den eksterne komiteen 23.06.2006
- 3) Retningslinjer og saksgang for doktorgradssøknader og behandling av disse
- 4) Forskrift om standarder og kriterier for akkreditering av studier og kriterier for akkreditering av institusjoner i norsk høyere utdanning (NOKUT)

Saksbehandlere: Rådgiver Fredrik Skår, Utdanningsavdelingen
Rådgiver Gry Sørås, Utdanningsavdelingen